

פרשת בלק התשע"ו

adk1010@gmail.com

הרב ארי דוד קאהן

1. במדבר פרק כב

(א) ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן ירחו: ס (ב) וירא בלק בן-צפור את פלג-אשר-עשה ישראל לאמרי: (ג) ויגר מואב מפני העם מאד כי רב-הוא ויקח מואב מפני בני ישראל: (ד) ויאמר מואב אל-זקני מדו עתה ילחכו הקהל את-פלג-סביבתינו בלחוד השור את ירק השדה ובלק בן-צפור מלך למואב בעת ההוא:

2. במדבר פרק כא, א-לה

(א) וישמע הפנעני מלך-ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישבו ממנו נשבי: ... וישמע ה' בקול ישראל ויתן את-הפנעני ויתרם אתהם ואת-עריהם ויקרא שם-המקום חרמה: פ ... (יא) ויסעו מאבת ויחנו בעני העברים במדבר אשר על-פני מואב ממזרח השמש: (יב) משם נסעו ויחנו בנחל זרד: (יג) משם נסעו ויחנו מעבר ארנון אשר במדבר היצא מגבל האמרי כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמרי: ... (כא) וישלח ישראל מלאכים אל-סיתן מלך האמרי לאמר: (כב) אעברה בארצה לא נטה בשדה ובכרם לא נשתה מי באר בדרך המלך לך עד אשר-נעבר גבלך: (כג) ולא-נתן סיתן את-ישראל עבר בגבלו ויאסוף סיתן את-פלג-עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה וילחם בישראל: (כד) ויכהו ישראל לפי-חרב ויירש את-ארצו מארנון עד-יבק עד-בני עמון כי עז גבול בני עמון: (כה) ויקח ישראל את פלג-הערים האלה וישב ישראל בכל-ערי האמרי בחשבון ובכל-בנתיה: (כו) כי חשבון עיר סיתן מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את-פלג-ארצו מידו עד-ארנון: (כז) על-כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיתון: (כח) כפי-אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיתן אכלה ער מואב בעלי קמות ארנון: (כט) אוי-לך מואב אבדת עמ-פמוש נתן בנו פליטם ובנתיו בשבית למלך אמרי סיתון: (ל) ויגרם אבד חשבון עד-דיבן ונשים עד-נפח אשר עד-מידבא: (לא) וישב ישראל בארץ האמרי: (לב) וישלח משה לרגל את-יעזר וילפדו בנתיה ויורש את-האמרי אשר-שם: (לג) ויפנו ויעלו דרך הבשן ויצא עוג מלך-הבשן לקראתם הוא וכל-עמו למלחמה אדרעי: (לד) ויאמר ה' אל-משה אל-תירא אתו כי בידי נתתי אתו ואת-פלג-עמו ואת-ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון: (לה) ויפו אתו ואת-בניו ואת-פלג-עמו עד-בלתי השאירו שריד ויירשו את-ארצו:

3. בראשית פרק טו,

(יג) ויאמר לאברהם ידע תדע כפי-גרו יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה: (יד) וגם את-הגוי אשר יעבדו הן אנכי ואחר-יכן יצאו ברכש גדול: (טו) ואתה תבוא אל-אבתיה בשלום בשילה תסבה טובה: (טז) ודור רביעי ישובו הנה כי לא-שלם עון האמרי עד-הנה: ... (יח) ביום ההוא פרת ה' את-אברהם ברית לאמר לזרעך נתתי את-הארץ הזאת מנהר מצרים עד-הנהר הגדל נהר-פרת: (יט) את-הקיני ואת-הקניזי ואת הקדמני: (כ) ואת-החתי ואת-הפרזי ואת-הרפאים: (כא) ואת-האמרי ואת-הפנעני ואת-הגרגשי ואת-היבوسی: ס

4. בראשית פרק י,

(ו) ובני חם פוש ומצרים ופוט וכנען: ... (ח) וכוש ילד את-נמרד הוא החל להיות גבר בארץ: ... (י) ותהי ראשית ממלכתו בבל וארר ואבד וכלגה בארץ שניער: ... (טו) וכנען ילד את-צידן בכרו ואת-חח: (טז) ואת-היבوسی ואת-האמרי ואת הגרגשי: (יז) ואת-החתי ואת-

הערקו ואת הסיני: (יח) ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי ואת נפצו משפחות הפנעני:
(יט) ויהי גבול הפנעני מצידון באכה גררה עד ענה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד-
לשע: (כ) אלה בנייהם למשפחתם ללשונתם בארצתם בגויהם: ס

5. בראשית פרק כה, א-ו

(א) ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה: (ב) ותלד לו את זמרון ואת יקשו ואת מגן ואת-
מדן ואת ישבק ואת שיש: (ג) ויקשו ילד את שבא ואת דגן ובני דגן היו אשורם ולטושם
ולאמים: (ד) ובני מדן עיפה ועפר וחנה ואבידע ואלדעה כל אלה בני קטורה: (ה) ויתן אברהם
את כל אשר לו ליצחק: (ו) ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל
יצחק בנו בעונדו מי קדמה אל ארץ קדם:

6. רש"י בראשית פרשת חיי שרה פרק כה פסוק ו

נתן אברהם מתנות - פירשו רבותינו שם טומאה מסרת להם.

7. רד"ק בראשית פרשת חיי שרה פרק כה פסוק ו

קדמה - אל ארץ קדם, אומר שלחם כלפי מזרח, ופירש אחר כן לאיזה ארץ מארצות המזרח
שלחם, ואמר אל ארץ קדם והיא חרן ואור כשדים, ואותן גלילות שנקראות בסתם ארץ קדם
וארץ בני קדם, ואותה הארץ היתה למשפחת אברהם לפיכך שלחם לשכון שם כי לאהבתו
יקרבו אנשי משפחתו:

8. ר' יוסף בכור שור בראשית פרשת חיי שרה פרק כה פסוק ו

קדמה אל ארץ קדם. ארץ - ארם, כדכתיב "מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם",
ושלחם לירש חלקו בבית אביו.

9. במדבר פרק כג, ז

וישא משלו ויאמר מן ארם ינחני בלק מלך מואב מהררי קדם לכה ארהלי יעקב ולכה זעמה
ישראל:

10. פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) בראשית פרשת ויצא פרק כט

בני קדם. הוא מקום מולדתו של אברהם אבינו ארם נהרים, וכן הוא אומר מן ארם ינחני בלק
מלך מואב מהררי קדם (במדבר כג ז):

11. במדבר פרק לא, ח

(ח) ואת מלכי מדן הרגו על חלליהם את אגוי ואת רלקם ואת צור ואת חור ואת רבע חמשת
מלכי מדן ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב:

12. בראשית פרק לו, לא-לה

(לא) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל: (לב) וימלך באדום
בלע בן בעור ושם עירו דנהבה: (לג) וימת בלע וימלך תחמיו יובב בן זרח מבצרה: (לד) וימת
יובב וימלך תחמיו חשם מארץ התימני: (לה) וימת חשם וימלך תחמיו הנד בן בוד המכה את-
מדן בשדה מואב ושם עירו ענית:

13. בראשית פרק לו, כח-לו

(כח) ויעברו אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף
לישמעאלים בעשנים בסף ויביאו את יוסף מצרמה: ... (לו) והמדינים מכרו אתו אל מצרים
לפוטפיר סריס פרעה שר הטבחים: פ

14. במדבר פרק כה, א-ט

(א) וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב: (ב) ותקראנן לעם לזבחי אלהיהן
ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן: (ג) ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר-אף ה' בישראל: (ד)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה קַח אֶת-פְּלִי-רְאֵשֵׁי הָעָם וְהִקְעֵ אֹתָם לְה' נֶגֶד הַשָּׁמַשׁ וְיָשֹׁב חֲרוֹן אַפָּי-ה' מִיִּשְׂרָאֵל: (ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-שַׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֵגוּ אִישׁ אֶנְשֵׁי הַנְּצַמְדִים לְבַעַל פְּעֹר: (ו) וְהִזָּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל-אֶחָיו אֶת-הַמְדִינִית לְעֵינָי מֹשֶׁה וּלְעֵינָי כָּל-עַדָּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה בְּכִים פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד: (ז) וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶח בְּיָדוֹ: (ח) וַיָּבֵא אַחֵר אִישׁ-יִשְׂרָאֵל אֶל-הַקִּבְּה וַיִּדְקַר אֶת-שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת-הָאִשָּׁה אֶל-קִבְּתָהּ וַתַּעֲצֹר הַמַּגִּפָּה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ט) וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגִּפָּה אַרְבָּעָה וָעֶשְׂרִים אֶלֶף: פ

15. במדבר פרק כה, יד-יח

(יד) וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמַּגִּיב אֲשֶׁר הִפִּיחַ אֶת-הַמְדִינִית זַמְרִי בֶן-סֹלוּא וַיָּשִׂא בֵּית-אָב לְשִׁמְעוֹנִי: (טו) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמַּגִּיב הַמְדִינִית כּוֹזִי בַת-צֹר רֵאשׁ אֲמוֹת בֵּית-אָב בְּמִדְיָן הוּא: פ (טז) וַיִּדְבַּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יז) צֹרֹר אֶת-הַמְדִינִים וְהַפִּיתָם אוֹתָם: (יח) כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיתָם אֲשֶׁר נִכְלוּ לָכֶם עַל-דְּבַר-פְּעֹר וְעַל-דְּבַר כּוֹזִי בַת-צֹר וְעַל-דְּבַר זַמְרִי בֶן-סֹלוּא אֲחֵתְךָ הַמַּגִּיב בְּיוֹם-הַמַּגִּפָּה עַל-דְּבַר-פְּעֹר:

16. במדבר רבה (וילנא) פרשת בלק פרשה כ סימן כב

הלכה בזכות כמה דברים נגאלו ישראל ממצרים, ... וכל אותן מ' שנה לא סרחו במדבר עד שבאו לשטים לכך כתיב וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות, שטים שעשו שטות (משלי¹) נואף אשה חסר לב, ויחל העם לזנות יש מעינות שמגדלין גבורים ויש חלשים ויש נאין ויש מכווערין ויש צנועין ויש שטופין בזמה ומעין שטים של זנות היה והוא משקה לסדום, אתה מוצא שאמרו (בראשית יט) איה האנשים אשר באו אליך הוציאם אלינו וגו' ולפי שנתקלל אותו מעין עתיד הקדוש ברוך הוא לייבשו שנאמר (יואל ד) ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, מימות אברהם לא נפרץ אחד בזנות כיון שבאו לשטים ושתו מימיו נפרצו בזנות.

17. יואל פרק ד, יח-כא

(יח) וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יִטְפוּ הַהַרְיִים עָסִיס וְהַגְּבֻעוֹת תִּלְכְּנָה חֶלֶב וְכָל-אֶפְיָקִי יִהְיֶה יִלְכוּ מֵיָם וּמַעַן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהַשְׁקָה אֶת-גַּחַל הַשָּׁטִיִם: (יט) מִצְרִיִם לְשִׁמְמָה תִּהְיֶה וְאֲדוֹם לְמִדְבַּר שִׁמְמָה תִּהְיֶה מִחֶמֶס בְּנֵי יִהוּדָה אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ דַם-נְקִיָּא בְּאֶרֶץ: (כ) וַיִּהְיֶה לְעוֹלָם תִּשָּׁב וִירוּשָׁלַם לְדוֹר וָדוֹר: (כא) וְנִקְיִיתִי דָמָם לֹא-נִקְיִיתִי וְה' שָׁכֵן בְּצִיּוֹן:

18. בראשית פרק יט, כז-לח

(כז) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבֹקֶר אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-עָמַד שָׁם אֶת-פָּנָיו ה': (כח) וַיִּשְׁקֹף עַל-פְּנֵי סְדוֹם וְעַמּוֹרָה וְעַל-כָּל-פְּנֵי אֶרֶץ הַכְּפָר וַיֵּרָא וְהִנֵּה עָלָה הָאֶרֶץ כְּקִיטָר הַכַּבָּשָׁן: ... (ל) וַיַּעַל לֹוט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בְּהָר וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו עִמּוֹ כִּי יָרָא לְשִׁבְתָּ בְּצוֹעַר וַיֵּשֶׁב בַּמְעָרָה הוּא וּשְׁתֵּי בְנֹתָיו: (לא) וַתֹּאמֶר הַבְּכִיָּרָה אֶל-הַצְּעִירָה אֲבִינִי זָקֵן וְאִישׁ אֵין בְּאֶרֶץ לְבוֹא עָלֵינוּ כְּדָרָךְ כָּל-הָאֶרֶץ: (לב) לָכֵּה נִשְׁקָה אֶת-אֲבִינִי יָיִן וְנִשְׁכְּבָה עִמּוֹ וְנִחַתָּה מֵאֲבִינִי זָרַע: ... (לו) וַתִּהְרֶינָּ שְׁתֵּי בְנוֹת-לֹוט מֵאֲבִיהֶן: (לז) וַתֵּלֶד הַבְּכִיָּרָה בָּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב הוּא אֲבִי-מוֹאָב עַד-הַיּוֹם: (לח) וְהַצְּעִירָה גַם-הוּא יָלְדָה בָּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בְּנֵי-עַמּוֹן עַד-הַיּוֹם: ס

19. בראשית פרק יד, א-כד

(א) וַיְהִי בִימֵי אַמְרֵל מֶלֶךְ-שֹׁנְעַר אַרְיֹז מֶלֶךְ אֶלְסַר כְּדָרְלַעְמַר מֶלֶךְ עֵילָם וַתִּדְעַל מֶלֶךְ גּוֹזִים: (ב) עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת-בְּרַעַל מֶלֶךְ סְדוֹם וְאֶת-בְּרַשַׁע מֶלֶךְ עַמְרָה שִׁנְאָבו מֶלֶךְ אַדְמָה וְשִׁמְאֵבֵר מֶלֶךְ צְבוּלִים וּמֶלֶךְ גִּלְעַה הַיֵּא-צֹעַר: (ג) כָּל-אֵלֶּה חִבְּרוּ אֶל-עַמְקַם הַשָּׂדִים הוּא יָם הַמֶּלַח: (ד) שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת-כְּדָרְלַעְמַר וּשְׁלֹשׁ-עָשָׂרָה שָׁנָה מָרְדּוּ: (ה) וּבְאַרְבַּעַ עָשָׂרָה שָׁנָה בָּא כְּדָרְלַעְמַר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּכּוּ אֶת-רְפָאִים בְּעִשְׂתָּרַת קַרְנַיִם וְאֶת-הַזּוֹזִים בְּהֵם וְאֶת הָאִימִים

בְּשׁוּנָה קָרִינְתִים: (ו) וְאֶת־הַחֲרִי בְּהֶרְגֶם שְׁעִיר צֶדַי אֵיל פְּאֲרֹן אֲשֶׁר עַל־הַמִּדְבָּר: (ז) וַיֵּשְׁבוּ וַיֵּבְאוּ אֶל־עֵין מִשְׁפָּט הוּא קָדֵשׁ וַיָּכּוּ אֶת־כָּל־שְׂזֵה הַעֲמֻלָּקִי וְגַם אֶת־הָאֲמֹרִי הַיֵּשֵׁב בְּחֻצְצוֹן תְּמָר: (ח) וַיֵּצֵא מֶלֶךְ־סֹדֶם וּמֶלֶךְ עַמֹּרָה וּמֶלֶךְ אֲדָמָה וּמֶלֶךְ צַבּוּלִים וּמֶלֶךְ בְּלַע הוּא־צָעַר וַיַּעֲרְכוּ אִתְּם מִלְחָמָה בְּעַמֻּק הַשְּׂדֵיִם: (ט) אֵת כְּדָרְלֶעָמֶר מֶלֶךְ עֵילָם וְתַדְעֵל מֶלֶךְ גּוֹזִים וְאֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שְׁנַעַר וְאַרְזִיז מֶלֶךְ אֶלְסָר אַרְבַּעַה מְלָכִים אֶת־הַחֲמֻשָּׁה: ...

20. רש"י בראשית פרשת וירא פרק יט פסוק לא

ואיש אין בארץ - סבורות היו שכל העולם נחרב כמו בדור המבול:

21. ר' יוסף בכור שור בראשית פרשת וירא פרק יט פסוק לא

(לא) ואיש אין בארץ. סבורות היו שמכה זאת פשטה בכל העולם וכשם שלא נשאר מן המבול רק נח ובניו, כך סבורות שלא נשאר רק לוט ובנותיו.

22. במדבר רבה (וילנא) פרשת בלק פרשה כ סימן כג

כג [כה, א] ויחל העם לזנות אל בנות מואב, ... ויחל העם לזנות זרוק מטה לאויר לעיקרו נופל מי שפתח בזנות תחלה השלים לבסוף, אמותיהם התחילו בזמה (בראשית ט) ותאמר הבכירה אל הצעירה לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה ... אותה שפתחה בזנות תחלה השלימו בנותיה אחריה, לזנות אל בנות מואב ותקראן לעם לזבחי אלהיהן שהלכו בעצתו שנא' הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בה', עשו להם קלעים והושיבו בהם זונות ובידיהן כל כלי חמדה והיתה זקנה יושבת מבחוץ ומשמרת לילדה שהיתה לפנים מן החנות, כשישראל עוברין ליטול חפץ בשוק זקנה אומרת לו בחור אי אתה רוצה כלי פשתן שבא מבית שאן והיתה מראה לו ואומרת לו הכנס לפנים ותראה חפצים נאים, הזקנה אומרת לו ביותר וילדה בפחות, מכאן ואילך אומרת לו ילדה הרי אתה כבן בית שב ברור לעצמך וצרצור יין מונח אצלה ועדיין לא נאסר יין של גוים נערה יוצאה מקושטת ומבוסמת ומפתה אותו ואומרת לו למה אנו אוהבין אתכם ואתם שונאין אותנו טול לך כלי זה חנם הלא (שם/בראשית/מב) כלנו בני איש אחד בני תרח אבי אברהם אין אתם רוצים לאכול מזבחתינו ומבשולינו הרי לנו עגלים ותרגולים שחטו כמצותכם ואכלו מיד משקהו היין ובוער בו השטן היה נשטה אחריה שנא' (הושע ד) זנות ויין ותירוש יקח לב, ויש אומרים בלעם צוה אותם שלא להשקותם שלא ידונו כשתויי יין אלא כמזידין כיון שהיה תובעה אומרת לו איני נשמעת לך עד שתשחט זה לפעור ותשתחוה לו והוא אומר לעבודת כוכבים איני משתחוה ואומרת לו אין אתה אלא כמגלה עצמך והוא נשטה אחריה ועושה כן, זו שאמרו חכמים הפוער עצמו לבעל פעור זו היא עבודתו שנא' וישתחו לאלהיהן ויצמד ישראל לבעל פעור, בתחלה היו נכנסין בצנעה ולבסוף נכנסין צמידים צמידים זוגות כענין של צמר בקר,

23. רות פרק ד, י-יז

(י) וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֲשֶׁת מַחְלוֹן קְנִייתִי לִי לְאִשָּׁה לְהַקִּים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִפְרֹת שֵׁם־הַמֵּת מֵעַם אֲחִיו וּמִשְׁעַר מְקוֹמוֹ עֲדִים אִתָּם הַיּוֹם: (יא) וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר וְהַזְקֵנִים עֲדִים יְתוֹ ה' אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתָהּ כְּרַחֲלוֹ וּכְלֹאָהּ אֲשֶׁר בָּנָה שְׂתִימָהּ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעִשָׂה־חֵיל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם: (יב) וַיְהִי בֵּיתָהּ בְּבֵית פְּרָרִץ אֲשֶׁר־יִלְדָה תָמָר לִיהוֹדָה מִן־הַזֹּרַע אֲשֶׁר יְתָנוּ ה' לָהּ מִן־הַנְּעֻרָה הַזֹּאת: (יג) וַיִּקַּח בְּעֵז אֶת־רוּת וַתְּהַיָּלֶד לָהּ אִשָּׁה וַיִּבְרָא אֵלֶיהָ וַיְתָנוּ ה' לָהּ הַרְזִין וַתֵּלֶד בֶּן: (יד) וַתֹּאמְרָנָה הַנְּשִׁיִּם אֶל־נְעָמִי בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָהּ גֹּאֵל הַיּוֹם וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: ... (יז) וַתִּקְרָאנָהּ לֹו הַשְּׂכֵנֹת שֵׁם לְאִמֹר יִלְדֶבֶן לְנְעָמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אַבְיִי־יִשִׁי אַבִּי דָוִד: פ